

SZEGEDEN KEZDŐDÖTT A FORRADALOM?

A válasz: igen. Először talán Bill Lomax jelentette ki 1956-tal foglalkozó könyvében, de arra a történelmi tényre utalnak a visszaemlékezések, a dokumentumok is, hogy Szegeden kezdődött a forradalom.

Az 1956-os népfelkelés szegedi eseményeire emlékező összeállításunk nem támaszkodhatott tudományos igényű feldolgozásra, mert az ilyen jellegű történeti, szociológiai dolgozat még nem született meg. Az események néhány szemtanúja szólal meg, a Megyei Levéltár és a Szegedi Múzeum fotótára jóvoltából fontos dokumentumokat közlünk, a visszarendeződés módjára is utalunk. Újszászi Ilona korábban – a Szegedi Egyetem című lap munkatársaként – a tudományegyetem egykori oktatóval beszélgetett 1956-ról. A visszaemlékezésekből egyfajta eseménytörténet is kirajzolódott. Az így összeálló mozaikkép korántsem teljes, ezért arra kérjük olvasóinkat, hogy otthon féltve őrzött fotóikkal, eddig csak szűk körben elmondott emlékeikkel keressék fel szerkesztőségünket!

1956 – SZEGED⁶⁵

Október 14.: A szegedi egyetem diákklubjában 10-15 diák „általános lelkesedés közepette” elhatározza: önálló, a DISZ-től független diákszervezetet hoz létre MEFESZ (Magyar Egyetemisták és Főiskolások Egységes Szövetsége) néven. (Az előzményekről október 6-ai számunkban visszaemlékezést olvashattak. – szerk.)

---

⁶⁵ A szegedi 1956-os események kronológiáját az 1990-ben a szereplőkkel készített interjúk, vagyis visszaemlékezések alapján állítottam össze, ezért az októberi-novemberi napok rövidített krónikája pontatlan, hiányos. Az 1990-ben rendelkezésre álló információkat azóta pontosította és árnyalta a történeti kutatás.

Október 16.: A tudományegyetem Auditórium Maximumában a hallgatók nagygyűlésén kimondják a MEFESZ megalakulását.

Október 17.: A gyógyszerész- és orvostanhallgatók csatlakoznak a MEFESZ-hez.

Október 17-18.: A tudományegyetem diáksága kari gyűléseken új, nagyobb létszámú vezetőséget választ. A MEFESZ vezetői leveleket küldenek az ország egyetemére, hogy alakítsanak hasonló szervezetet.

Október 18.: Az első rövid újsághír a MEFESZ megalakulásáról.

Október 19.: A budapesti Petőfi Kör küldötte a MEFESZ vezetőivel tárgyal – A szegedi József Attila Kör alakuló ülése.

Október 20.: A szegedi MEFESZ nagygyűlése az Auditórium Maximumban, melyen oktatók és szegedi polgárok is megjelennek. A két-két és fél ezres hallgatóság szavazással elfogadja a MEFESZ húszpontos programját. A diákszervezet vezetői Budapestre és más városokba utaznak, hogy az ottani október 21-ei gyűléseken beszámoljanak a Szegeden történekről.

Október 21.: A József Attila Kör nagygyűlése, MEFESZ-gyűlés az orvosegyetemen.

Október 22.: Az egyetemi diákság kivonul az utcákra, a menet élén a rektor halad, csatlakoznak az oktató párttagok is.

Október 23.: A fővárosi események hírére késő éjszakába nyúló tüntetés Szegeden, a diáksághoz csatlakozik a munkásság. Az egyetemi oktatás ettől kezdve 1957. január 15-éig szünetel.

Október 24.: Statáriumot rendelnek el. Felfegyverzik a pártapparátust. Szovjet csapatmozdulatok Szegeden is.

Október 25.: A professzori kar gyűlése megerősíti Baróti Dezső rektori megbízatását.

Október 26.: A Széchenyi térre nagygyűlést hirdetnek, de azt a városparancsnokság nem engedélyezi. A nagygyűlést megakadályozandó lövés(ek) dördül(nek), Schwartz Lajos munkás halálos sebet kap, többen megsebesülnek.

Október 27.: 18 órától október 29. 18 óráig kijárási tilalom. Az előző nap történekm miatt általános sztrájkot hirdet a munkásság. A diktatúra parancsnoka Szeged munkástanácsainak képviselőit a városházára hívja, hogy új vezetőket válasszanak. A városi forradalmi néptanács elnöke – közfelkiáltással – dr. Perbíró József lett.

Október 28.: Nemzetőrség alakul, mely egy egyetemi és egy munkásszázadból, valamint a rend fenntartásáért felelős operatív csoportból áll.

Október 29-e körül : Működik a városi Széchenyi rádió.

Október 30-a körül: Id. Komócsin Mihály és Kiss Károly fegyvert kér a rendőrségtől, hogy „partizánmozgalmat” szervezhessen. Polgárháború körvonalai bontakoznak ki.

Október 31.: MEFESZ nagygyűlés: a Budapestről visszatért küldöttek élménybeszámolója. A többpártrendszer hírére Szegeden megalakítják a Parasztpártot, azaz a Petőfi Pártot. Megalakulnak a volt koalíciós pártok. Az orvostudományi egyetemen nem tömeggyűlésen, hanem elektorok útján megalakítják a Forradalmi Tanácsot.

November 1.: A városi napilap *Szeged Népe* címmel jelenik meg.

November 2.: A legfontosabb feladat a sztrájkok megszüntetése, a termelés beindítása. A helyzet konszolidálódik.

November 3.: Szegedi egyetemi oktatók felhívással fordulnak a világ egyetemeihez a szovjet megszállástól tartva. A szegedi Széchenyi rádió este 8 órakor közvetíti a néptanács elnökének beszédét.

November 4. éjjel: A szovjet csapatok bevonulása. Az abszolút túlerővel szemben sehol nem kísérik meg az ellenállást.

November 5.: Kiengedik a Csillag börtönben fogva tartott kommunistákat, zömükben a volt ávéhásokat. Elkezdődik az MSZMP szervezése, de 1957 tavaszáig nincs látványos eredmény.

November 7.: A Kádár-kormány a forradalmi bizottságokat megfosztja igazgatási joguktól, a helyi közigazgatást a régi tanácsi vb-k veszik át: Szegeden a városi tanács vb elnökhelyettese dr. Perbíró József lesz.

November első fele: A „rend” helyreállításában kiemelkedő szerepet játszanak a karhatalmi egységek. A szegedi pártvezetés követeli 16 volt államvédelmis eltávolítását a karhatalomból, de ezt szovjet segítséggel megakadályozzák.

November vége: Ifj. Komócsin Mihályt pártszervezőnek küldik Budapestről Szegedre.

Délmagyarország, 1990. október 21.